

8

FILIPINO

Ikaapat na Markahan **Modyul 3**

FLORANTE at LAURA

Monologo

Paglalarawan sa Tagpuan

Mahahalagang Pangyayari

Panimula

Mabisa at napakamalikhain ang may-akda. Ang akdang ito ay hindi lang naglarawan sa mahahalagang tagpo o tagpuan kung hindi sa mga tauhan din, sa kanilang hinaing, saloobin at pananaw. Dagdag ng bisa sa akda ang paggamit ng mga matalinghagang pahayag sa pagpapadama sa saloobin ng karakter.

PINAKAMAHALAGANG KASANAYANG PAMPAGKATUTO

F8PU-IV c-d -36 - Naisusulat sa isang monologo ang mga pansariling damdamin tungkol sa: - pagkapoot

- pagkatakot
- Iba pang damdamin

F8PN – IV f-g - 36 - Nailalarawan ang tagpuan ng akda batay sa napakinggan

F8PB-IVf-g – 36 - Nailalahad ang mahahalagang pangyayari sa aralin

Subukin

Panuto: Piliin ang lugar na tinutukoy ng pahayag .Titik lang ang isulat.

1. Iginapos si Florante ng mga tauhan ni Adolfo _____.
A. sa dula-dulaan sa Atenas C. sa Kahariang Albanya
B. sa gitna ng gubat D. sa loob ng kulungan
2. Huling kahariang tinulungan ni Florante bago siya nahuli sa bitag ni Adolfo.
A. Albanya B. Krotona C. Etolya D. Persya
3. Bayang sinilangan ni Florante na ipinagtanggol at ipinagmamalaki niya.
A. Albanya B. Krotona C. Atenas D. Persya
4. Unang pagkakakilala ni Florante sa katauhan ni Adolfo sa pangyayari sa dula-dulaan doon sa _____.
A. Albanya B. Krotona C. Atenas D. Etolya
5. Narinig ni Aladin ang nakakaawang sigaw at daing ng isang tao _____.
A. sa digmaan sa Albanya C. sa kulungan sa Persya
B. sa kaharian ng Albanya D. sa gitna ng gubat
6. Pinahiga at binantayan ni Aladin ang hinimatay na si Florante _____.
A. sa kanyang kandungan C. sa higaan sa Persya
B. sa ilalim ng puno D. sa malapad na bato

7. Ang lugar na gustong pagharian ni Adolfo at ginawa ang lahat maisakatuparan lang ito ay ang _____.
A. Albanya B. Etolya C. Atenas D. Persya
8. Lugar na sinisilangan ni Prinsesa Floresca, ang ina ni Florante ay _____.
A. Albanya B. Etolya C. Krotona D. Persya
9. Unang pagkakataong nailabas ni Adolfo ang galit dahil sa inggit ay sa _____.
A. tanghalan sa Albanya C. sa paligsahan sa pag-arte
B. Silid-aralan sa Atenas D. tanghalan sa Atenas
10. Naibalik ang katahimikan at kasaganaan dito sa pamumuno ni Florante at Laura matapos ang malagim na pangyayari . Ang lugar na tinutukoy ay ang _____.
A. Albanya B. Krotona C. Persya D. Etolya

ARALIN 4. 3.1

Monologo

Alamin

Layunin :

1. Natutukoy ang damdaming namumuo sa tauhan sa monologong bahagi ng akda
2. Nakabubuo ng sariling monologo na nagsasaad ng damdaming; pangamba, takot, pag-aalinlangan, poot atbp.

Balikan / Pangganyak

Matapos nating matutunan ang kabuuan ng tulang awit ni Francisco Baltazar na Florante at Laura ay balikan natin ang mga bahagi kung saan litaw na litaw ang damdamin ng may-akda sa katauhan ng mga karakter ng kanyang kuwento.

Tuklasin

Ito ang bahagi ng pagpapahayag ni Florante sa naramdaman habang nakagapos sa gitna ng gubat.

Ang damdaming ipinahayag ni Florante para kay Laura:

“Lumagi ka nawa sa kaligayahan
Sa harap ng di mo esposong katipan;
At huwag mong datnin yaring kinaratnan
Ng kasing nilimot at pinagliluhan.”

“Kung nagbangis ka ma’t nagsukab sa akin
Mahal ka ring lubha dini sa panimdim;
At kung mangyayari hanggang sa malibing
Ang mga buto ko , kita’y sisintahin”

Anong damdamin ang namumuo sa sigaw o daing ni Florante para kay Laura?

Suriin /Talakayin

Ang iyong nabasa sa itaas ay isang monologo, na mababasa at matutunghayan natin sa pagkakataong nag-iisa si Florante sa gubat .Dito

niya inilabas ang mga nararamdamang galit, pagkadismaya, takot at ang kanyang panibugho.

Ano ang monologo? Ito’y isang uri ng pagsasalita kung saan ang isang tauhan ay sinasabi ang kanyang isinasaisip sa isa pang tauhan o kapulungan ng nangakikinig.

Tunghayan ang iba pang damdaming naibulalas ni Florante habang nakatali sa gitna ng gubat.

Para sa bayan:

“ Paalam Albanyang pinamamayanan
Ng kasamaa’t lupit, bangis, kaliluhan;
Ako’y tanggulan mo’y kusa mong piñatay
Sa iyo’y malaki ang panghihinayang

“ Sa loob mo nawa’y huwag mamilantik
Ang panirang talim ng katalong kalis;
Magkaespada kang para nang binitbit
Niring kinuta mong kanang matangkilik.

Para sa ama:

“Katawan mo ama’y parang namamalas
Ngayon ng bunso mong lugami sa hiras;
Pinipisan –pisan at iwinawalat
Ng para ring lilo’t berdugong sukab
“Ang nagkahiwalay na laman mo’t buto
Kamay at katawang nalayo sa ulo;
Ipinaghagisan niyong mga lilo
At walang maawang maglibing na tao.

Isaisip

Kusang lumalabas sa bibig natin ang mga hinanakit, takot o anumang damdamin o nasa ating isipan kahit man tayo’y nag-iisa. Ang mahalaga naipalabas natin ang ating nararamdaman nang hindi mag-aalimpuyo sa kaloob-looban.

Isagawa

Bumuo ng monologo na nababatay sa nararamdaman mo ngayon.

Halimbawa:

Sa pagkakataong ito, akoy nagtataka bakit ganun na lang ang reaksiyon niyo mga mag-aaral? Sinasabi niyong kayo’y napapagod, ayaw niyong magbasang mag-isa. Ngunit ito na lang ang solusyon sa kalagayang kinasasangkutan natin ngayon. Sino ba sa atin ang hindi nahirapan? Lahat naman tayo di ba? Hindi madali ang magtalakay sa papel,ang hindi mo kaharap at nakikita ang mga mag-aaral mo. Ang paghihintay lagi sa ipapasa niyo, paghahanda at nananabik,umaasa na nariyan na ang magpasa sa mga pinaghirapan niyo.Sana naman pareho ang layunin natin mga mag-aaral,na matuto kayo sa kabila ng lahat.

Pagyamanin / Karagdagang Gawain

Kung kayo si Francisco Baltazar, naranasan niyo ang ganung hiras, nakulong na walang kasalanan,ang sakit na nararamdaman sa pagpapakasal ng kasintahan sa makapangyarihang nagpakulong sa kanya at ang pang-aalipusta ng mga makapangyarihan sa mahihiras noon.

Ano ang maaaring mamutawi sa bibig niyo upang mailabas ang inyong mga hinanakit. Gawan ito ng monologo. Ilagay ang sarili sa katayuan ni Francisco Baltazar noon.

ARALIN 4.2.2

Paglalarawan sa Tagpuan

Alamin

Layunin :

1. Nailarawan ang tagpuan ng akda batay sa napakinggan
2. Naibibigay ang damdaming namamayani sa mga kaganapan sa bawat tagpuang ito.

Balikan /Pangganyak

Sa kuwento, mahalagang-mahalaga ang pinangyarihan o ng tagpuan. Malaking tulong ito sa paglalarawan sa mga kaganapan o sa mga nagaganap sa kuwento. Sa akdang ito, malinaw na nailarawan ni Francisco Baltazar ang nais niyang ihatid sa mga mambabasa ang kuwento sa tulong ng mga tagpuan.

Tuklasin

Maliban sa Albanya, ano ang nais ilarawan ni Francisco Baltazar sa taludturang ito?

“Sa loob at labas ng bayan kong sawi,

Kaliluha’y siyang nangyayaring hari,

Kagalinga’t bait ay nalulugami,

Ininis sa hukay ng dusa’t pighati

Hindi ba larawan rin ito ng Pilipinas sa panahon ng pananakop? Maari rin ba nating maiugnay ang tagpuang ito ngayon?

Suriin / Talakayin

Pansinin natin ngayon ang mga tagpuan na may mahalagang papel upang malinaw na mailalarawan sa atin ang mga pangyayari sa kuwento.

Sa may gitna nitong mapanglaw na gubat
May punong higerang daho'y kulay pupas;
Dito nakagapos ang kahabaghabag
Isang pinag-usig ng masamang palad.

Ang lugar na inilalarawan dito ay naghahatid sa atin ng damdamin na nababalot sa kalungkutan, hindi lang ito madilim dahil sa makapal na dahon ng puno ng higera kung hindi nanduon ang taong may masaklap na pinagdadaan.

“ Sa isang dukado ng Albanyang syudad
Doon ko nakita ang unang liwanag;
Yaring katauha'y utang kong tinanggap
Sa Duke Briseo na ama kong liyag.

Ito ang bayang sinilangan ni Florante, kung saan napabilang sa isang masayang pamilya kaya pinalaki siyang batbat ng karunungan, kabutihan at pagmamahal.

“Ang lahat ng ito'y kay Amang talastas
Kaya nga ang luha ni ina'y hinamak;
At ipinadala ako sa Atenas
Bulag na isip ko'y nang doon mamulat”

Sa Atenas, na sinasabing kadluan ng karunungan, nahubog ang katauhan ni Florante, hindi lang ang kaalaman, kung hindi ang pagharap sa mga pagsubok o mga hamon ng buhay.

Nagkataong siyang pagdating sa gubat
Ng isang gererong bayani ang tikas ;
Putong na turbante ay kagila-gilalas
Pananamit-Moro sa Persyang siyudad

Sa kabilang dako ,sa gubat ,dumating ang isang gererong halata sa anyo at kasuotan na isang moro. Mismong sa parehong lugar nagtagpo ang parehong pinaglaruan ng kapalaran.Dito rin naipakita ni Aladin na anuman ang kulay o pinanggalingan natin pareho tayong nilikha ng Panginoon.

Pag-ahon ko'y agad nagtuloy sa Kinta

Di humiwalay ang katotong sinta;

Paghalik sa kamay ng poon kong ama

Lumala ang sakit nang dahil kay ina

Mula Atenas, kasama ang kaibigang si Menandro, dumaong ang sinakyan nila ni Florante.

Sinalubong sila ng ama at alam ng lahat kung ano ang namumuo sa puso nila.

“Kuta'y lulugso na sa bayong madalas

Ng mga makinang talagang pangwalat;

Siyang paglusob ko't ng hukbong akibat

Ginipit ang digmang kumubkob sa siyudad

Natagpuan ng haring Linseo ang matagal niyang hinahanap na mamuno sa hukbo sa katauhan ni Florante at siya ngayon ang inatasang magligtas sa bayan ng inang kubkob ngayon ng kaaway.

Di-nag-ilang buwan ang sa reynong tuwa,

At pasasalamat sa pagkatimawa;

Dumating ang isang hukbong maninira

Ng taga-Turkiyang masakim na lubha

Matapos matulungan ang Krotona, nailigtas ni Florante ang Albanya mula sa mga moro na sumakop nito ,di nagtagal ngayon ay kubkob naman ng mga taga -Turkiyo ang bayan at nailigtas niya ito sa ikalawang pagkakataon.

Kanilang nilibot ang loob ng gubat
Kahit bahagya na makakitang landas;
Dito sinasalita ni Alading hayag
Ang kanyang buhay na kahabag-habag

Sa gubat na pinananahan ng bagong magkaibigan sa loob ng limang buwan habang nilibot ang gubat, ay ikinuwento naman ni Aladin ang mga pinagdaanan niya matapos maikuwento ni Florante ang lahat tungkol sa kanyang buhay.

Nang paghanapin ko'y ikaw ang natalos
Pinipilit niyong taong balakiyot;
Hindi ko nabata't bininit na busog
Ang isang palasong sa lilo'y tumapos.

Ang landas ng dalawang dalagang naghahanap ng kani-kanilang sinisinta ay nagtagpo. Sa pagkakataong masaklap dahil napadako doon si Laura upang makatakas sa taksil na si Adolfo na siya namang pagdating ni Flerida na nakarinig sa sigaw ni Laura.

Sa pamamahala nitong bagong hari
Sa kapayapaan ang reyno'y nauwi;
Dito nakabangon ang nalulugami
At napasatuwa ang nagpipighati

Matapos ang mga dagok sa buhay ni Florante at Laura, nang wala na ang sukab na si Adolfo na naging sanhi ng lahat na paghihirap nila, nagawa nilang ibalik ang dating tahimik na Albanya. Mas pinaunlad nila ito at naging masaya at masagana sa pamumuno nila.

Isaisip

Malaki ang papel ng mga tagpuan sa bawat kuwento dahil maikintal sa isipan ng mambabasa ang pangyayari sa tulong ng lugar na pinangyarihan nito.

Isagawa

Sa itaas,Suriin/Talakayin may sampung taludturan na naglalahad sa tagpuan . Sa bawat tagpuan may namamayani nitong damdamin.Ibigay ang damdaming namumuo dito.Gawa na ang (1) unang bilang.

1. Gitna ng gubat – (ang gubat ay mapanglaw sumabay sa lungkot at pighati na nararamdaman ng taong nakagapos dito.)

SAGOT - kalungkutan o kapighatian

2. Albanya – Dito isinilang at namulat si Florante sa pamilyang punong-puno ng pagmamahal.

SAGOT -

3. Atenas - Dito natuto at nahubog ang pagkatao ni Florante at kararating lang niya para mag-aral doon.

SAGOT -

4. Gubat - Pagdating ni Aladin sa gubat na akmang nakarinig sa daing ni Florante.

SAGOT:

5. Albanya - Pagbabalik ni Florante mula sa Atenas,matapos matanggap ang liham ng ama na nagbabalitang patay na ang ina.

SAGOT:

6. Krotona - Unang pakikipaglaban ni Florante nang inatasan ng hari na mamuno ng hukbo upang iligtas ang bayan ng ina.

SAGOT:

7. Albanya - Pangalawang beses na kubkob ng kaaway ang Albanya at pangalawang beses na nailigtas ito ni Florante.

SAGOT;

8. Gubat - Matapos maikuwento ni Florante kay Aladin ang tungkol sa kanyang buhay ay si Aladin naman ang naglalahad sa mga pinagdaanan niya habang nilibot nila ang gubat.

SAGOT:

9. Gubat - Sa pagkakataong ito, narating ni Flerida ang gubat matapos niyang takasan ang Sultan. Nang marinig niya ang sigaw ng babae at akma namang gahasain sana ito ng sukab na si Adolfo. Ibininit niya ang kanyang pana at napatay niya si Adolfo.

SAGOT:

10. Albanya - Napatay ang sukab,naibalik ang katahimikan sa Albanya, napaunlad ito at naging masagana sa pamumuno ni Florante at Laura.

SAGOT:

Pagyamanin / Karagdagang Gawain

Sa kabuuan, anong damdamin ang namamayani sa puso mo matapos makuha ang diwa ng kabuuan ng Florante at Laura? Ipaliwanag kung bakit mo ito naramdaman.

Aralin 4.2.3

Mahalagang Pangyayari sa Aralin

Alamin

Layunin :

Nailalahad ang mahahalagang pangyayari sa aralin.

Naiaayos ang mga pangyayari ayon sa pagkakasunod-sunod nito.

Tuklasin

Maayos at malikhaing naihatid sa atin ng may-akda ang kabuuan ng kanyang tulang awit. Sa likod ng mga matalinghagang salita naihatid niya sa atin ang mahalagang diwa at mensahe na ating mapupulutan ng aral. Ngayon, upang masubok ang ating kaalaman sa akda, subukan nating ilahad ang mahahalagang pangyayari.

Suriin / Talakayin

Iginapos sa gitna ng gubat si Florante, nanghihina at punong-puno ng kapighatian dahil sa sinapit niya sa utos ng lilong si Adolfo

Sa kabilang dako ng gubat, napaupo ang isang binatang naka turbante, umiiyak, naghihinagpis dahil sa sinapit ng buhay

Nang marinig ang hiyaw at daing na kaawa-awa ay hinanap niya ito at akma namang napatay niya ang mga mababangis na hayop na handa nang sisila sa nanlulupaypay na katawan ng taong nakagapos doon.

Kinalagan niya ito matapos mapatay ang mga hayop. Inaalagaan, kinanlong, binabantayan buong gabi hanggang maibalik ang lakas nito.

Buong pagtataka ni Florante bakit ginawa ito ng kaaway,ngunit pinapayapa ang loob nito na huwag nang mabahala dahil sa pagkakataong ito,dapat ipairal ang pagiging makatao at pagmamahal nila sa Diyos.

Naging matalik silang magkaibigan at naikuwento nila ang kani-kanilang buhay at pinagdadaanan.

Napag-alaman ni Aladin na si Florante ay nangagaling sa Albanya,anak ng Duke at pinapaaral sa Atenas.Ang talino at kabaitan nito ang dahilan bakit nalagpasan ang katanyagang angkin sana ng kababayang si Adolfo.Isang sukab na siyang dahilan sa mga paghihirap na sinapit ni Florante.

Pagkatapos ng pag-aaral sa Atenas,nang umuwi, ay hinirang ng hari na maging pinuno ng hukbo at sumabak agad sa pakikipaglaban sa bayan ng ina ,ang Krotona.

Nagtagumpay naman si Florante sa pagbalik sa katahimikan ng Krotona sa kabila ng bigat ng puso nang iniwan ang babaeng inibig kahit sa unang pagkakakita nito.

Agad bumalik sa Albanya si Florante ,sabik na makita muli si Laura.Ang pananabik na ito ay napalitan ng pagkabahala nang makita na ibang watawat na ang nakawagayway sa Albanya.Napuksa agad ni Florante ang kaaway,nakatakas ang pinuno nito at nailigtas si Laura akmang pupugutan ito ng ulo.

Simula na ito nang pangingimbulo ni Adolfo.Kaya habang abala si Florante sa pagtulong sa mga kahariang nakubkob ng kaaway,sinimulan naman niya ang matagal nang balak na mawala si Florante sa landas niya.

Isinagawa niya ang matagal nang balak,nalinlang niya ang mga taga Albanya,piñatay nila ang hari,ang duke at ang buong konseho.Naging bihag niya si Laura,at nahuli niya sa bitag si Florante.Iyon na ang pagdakip ni Florante nang pinauwi itong mag-isa mula sa pakikidigma sa Etolya na iniwan niya kay Menandro. Ito na ang pagkakulong niya,napag-alaman ang nangyari sa ama at dinala ng ilang sandatahan sa loob ng gubat.

Sa puntong ito,ibinahagi naman ni Aladin ang sinapit ng kanyang buhay.nagkagusto ang ama niya sa kanyang kasintahan na si Flerida. Kaya nang nangyari ang pagtakas at pag-iwan niya sa hukbo nang sinakop nila ang Albanya , ay papupugutan sana siya ng ulo ng sariling ama.Nailigtas lang siya nang nangako ang kasintahan na magpakasal sa Sultan para sa kaligtasan niya.

Sa pagtakas, narating niya ang gubat at doon niya pinag-iisip bakit nagawa ito ng kanyang ama sa kanya at bakit sumapit ito sa buhay niya.Akma naman na narinig niya ang hiyaw at daing ni Florante.

Naging matalik silang magkaibigan, nilibot nila ang gubat isang araw nang marinig nila ang boses ng mga babae. Ganun na lang ang tuwa ng dalawa nang makilala ang mga boses ng mga babaeng pinakamamahal nila. Ikinuwento ng mga babae ang mga pangyayari at bakit nagtagpo ang landas nila.

Dumating si Menandro na hinabol si Adolfo ngunit patay nang datnan nila ito. Bumalik sa Palasyo ang lahat, nagpakasal ang dalawang magsing-irog, bumalik si Aladin at Florida sa Persya nang malamang namatay na ang ama.

Si Florante at Laura ang namuno sa Albanya, naibalik nila ang dating sigla at katahimikan. Pinaunlad at naging masagana at masayang naninirahan ang mga taga Albanya.

Isaisip Mahalagang pairalin natin ang kabutihang loob. Iwasan natin ang mainggit upang maiwasang makapinsala ng buhay. Huwag maging sakim, sa halip, tingnan natin ang mga biyayang ipinagkaloob sa atin ng Diyos. Pahalagahan natin ito sa pamamagitan ng pagtulong at pagbabahagi nito sa iba.

Isagawa

Mula sa mahalagang aral ng akda, ilahad ang mabuting gawa na maipakita mo ngayong pandemya. Na sa halip na magalit sa hirap na dinanas natin ngayon o mainggit sa pag-unlad ng iba sa kabila ng lahat ay magawa mo ang ilang mabubuting gawa para sa iba.

Pagyamanin / Karagdagang Gawain

Panuto: Gumawa ng isang **monologo** na may pamagat na naaayon sa iyong nararamdaman sa panahon ng pandemya, sa mga hindi makakalimutang karanasan at maging payo. Maari itong ivideo at ipapadala sa messenger ng iyang guro o iupload sa face book.

Ano ang **monologo**? Ang **monologo** ay binibigkas ng isang karakter o isang tao lamang at ginagawa upang makamit ang isang layuning pansarili o kung ang pakay ay marinig lamang at hindi ang makinig. Ito ay isang halimbawa ng komunikasyon o pakikipag-usap na kung saan ang isang tauhan ay binibigkas kung ano ang kanyang nasa isip.

Paalala: Huwag kalimutang gawin at ipasa dahil ito ay 60% sa inyong marka.

(Pamagat ng Nagawang Monologo)

Tayahin

Piliin ang titik na may tamang sagot ayon sa hinihingi ng pahayag.

Para sa bilang 1-3

“Ang nagkahiwalay na laman mo’t buto
Kamay at katawang nalayo sa ulo:
Ipinaghagisan niyong mga lilo
At walang maawang maglibing na tao

1. Ang tinutukoy ni Florante sa monologo sa itaas ay _____.
 - A. ang napanaginipan niya hinggil sa ama
 - B. ang paghihirap ng ama sa kamay ng lilo
 - C. ang pagtanggol ng ama niya sa kanya
 - D. ang hatol ni Adolfo sa kanya
2. Ang lilo na tinutukoy dito ay si _____.
 - A. Adolfo at mga tauhan
 - B. Aladin at mga moro
 - C. Florante at ang hukbo
 - D. Duke Briseo

3. Ang damdamin ng taong nananaghoy o nagsambit sa monologo ay ____
- A. Hinanakit at galit
B. Awa at lungkot
C. panghihinayang
D. pagsisisi

Para sa 4-6

Sa loob at labas ng bayan kong sawi
Kaliluha'y siyang nangyayaring hari
Kagalinga't bait ay nalulugami
Ininis sa hukay ng dusa't pighati

4. Ang lilo na tinutukoy sa saknong ay si ____.
- A. Sultan Ali Adab
B. Adolfo
C. Menandro
D. Aladin
5. Ang ibig sabihin ng "kaliluha'y siyang nangyayaring hari" ay ____.
- A. Ang namuno sa bayan ay taksil at kasamaa'y lumaganap
B. Pinamumunuan ng magigiting ang bayan
C. Nasakop ng kaaway ang bayan
D. Naghari na ang kasamaan
6. Ang bayang tinutukoy dito ay ____.
- A. Albanya
B. Persya
C. Etolya
D. Atenas
- Pag-ahon ko'y agad nagtuloy sa kita
Di – humiwalay ang katotong sinta
Paghalik sa kamay ng poon kong ama
Lumala ang sakit nang dahil sa ina
7. Ang nagsasalita sa saknong na ito ay si ____.
- A. Florante
B. Menandro
C. Aladin
D. Adolfo
8. Ang katotong tinutukoy dito ay si ____.
- A. Menandro
B. Antenor
C. Aladin
D. Adolfo
9. Ang sanhi ng sakit na nararamdaman sa nagsasalita sa saknong ay ____.
- A. Pagkahiwalay sa tumatayong ama na si Antenor
B. Pagpapauwi ng ama sa kanya mula sa Atenas
C. Pagharap sa mga hamon matapos mag-aral
D. Pagpapauwi ng ama sa kanya mula sa Atenas
E. Pagkamatay ng ina
10. Ang katangiang taglay ni Menando bilang kaibigan ni Florante.
- A. Katapangan
B. katapatan
C. kasipagan
D. kabaitan